

KAMU İDARİ REFORMUNU YENİDEN GÜNDEME ALMALIYIZ

21. yüzyıl ademi merkeziyetçiliğin ön plana çıktığı bir yüzyıldır. Teknolojik dönüşümün karakteri ademi merkeziyettir. 21. yüzyıl meselelerine 20. yüzyıl refleksleri ile yaklaşamayız. Yönetim kapasitesi ve anlayışı 20. yüzyıldan kalırsa, 4. sanayi devrimini de uzaktan izlemekle ve şimdiki gibi bolca dedikodusunu yapmakla yetiniriz. Kamu idari reformunu yeniden gündeme alıp tasarlamakta fayda var.

Yeni teknolojiler hayatımızı değiştiriyor. Değişim sürecinin tam ortasındayız ve halimiz körlerin fili tarifine benziyor. Hâl böyle olunca hemen herkes otomasyon üzerine odaklanıyor. Çünkü en çok bunun ne manaya geldiğini görebiliyoruz. Konu otomasyon üzerine odaklanınca herkes robotların olası işgücü piyasası etkisi üzerine konuşur oldu. Böyle olunca da teknolojik değişimin iyi bir şey olmadığı sonucuna da varılabiliyor.

Hâlbuki yeni teknolojiler, otomasyondan çok daha geniş bir kavram ve iş sürecini içeriyor. İş sürecindeki değişim çok daha geniş ölçekli olacak gibi duruyor. Yeni teknolojilerin etkisi sadece tek iş gücü piyasası etkisinden ibaret değil. Bizim gibi ülkelerde, yeni teknolojilerle daha hızlı sıçrayabilmek ve yıllardır çözemediğimiz sorunları daha kolay çözebilmek bile mümkün.

Yeni teknolojilerin niteliği ve olası etkilerini görmek için Britannica'dan Wikipedia'ya geçerken neyin değiştiğine bakmak lazım. Bu örnek bir bakıma 20. yüzyıldan 21. yüzyıla geçişin hikâyesi gibi.

Eskiden evlerde değil internet, bilgisayar bile nadir olurdu. Ama evin durumuna göre mutlaka bir veya bir kaç ansiklopedi mevcuttu. Ansiklopediler sayesinde dünyada ne olduğunu öğrenirdik. Britannica'da bunlardan biriydi. Britannica Ansiklopedisi ilk olarak 1768-1771 arasında üç cilt olarak yayımlanmış. Son basılı Britannica ise 2010 yılında 32 cilt halinde çıkmış. Şimdi artık o da dijital.

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği

(Eurochambres) Başkan Yardımcısı

İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi

baskanlik@tobb.org.tr

Britannica'nın o 32 cildi çıkartabilmek için, 100 adet maaşlı editörü ve aralarında 110 adet Nobel ödüllü ismin bulunduğu dört bin civarında katkıda bulunan uzman yazarı varmış. Britannica Ansiklopedisi'ne kredibilite kazandıran, onu bir kaynak olarak değerli hale getiren işte bu bireysel uzmanlıktı. Hepimiz konunun uzmanlarının madde yazdığı, her konuda otorite sahibi bir metni okuduğumuzu düşünürdük. Ansiklopedicilik böyle bir işti geçen yüzyılda.

Wikipedia'da ise böyle bir örgütlenme yok. İsteyen istediğini ekleyebiliyor, maddeleri istediği gibi yeniden yazabiliyor. Peki, bu durumda Wikipedia'ya bir bilgi kaynağı olarak kredibilite kazandıran nedir? Her an, her bilginin, kolaylıkla elden geçirilerek, değiştirilebilir olmasıdır. Britannica bireysel akli ve uzmanlığı öne çıkarırken, Wikipedia kolektif ve ortak akla dayalı bir bileşke sunmaktadır. Wikipedia'ya kredibilite kazandıran kolektif kontroldür.

Wikipedia'da bir makalenin beğenmediğimiz, yanlış olduğunu düşündüğünüz bölümünü değiştirebilirsiniz. Zaten en son nelerin değiştiğini, her maddenin yanındaki ilgili tuşa basarsanız görebiliyorsunuz. Değişikliği kimlerin yaptığını da yine aynı Wikipedia'da tespit edebilmek mümkündür. Hatta yapılan değişikliklerin bir bölümünün bu amaçla tasarlanmış bilgisayar programları olduğunu da görebilmek mümkündür. Bu kolektif kontrol mekanizması sayesinde Wikipedia esasen ortak aklın ve kontrolün bileşkesini yansıtır.

Bitcoin'in dayalı olduğu blockchain teknolojisi de böyledir. İşte 21. yüzyıl esasen budur. Biz bu kavramlara ne kadar uzak kaldığımızı önce bitcoin işlemi yapmak neden caiz değildir diyerek ve sonra da bitcoin işlemlerinin yasak olduğuna hükme-

derek gösterdik. Oysa piyasada değeri 400 milyar doları aşan şifreli paralar artık hayatın bir gerçeği. Amerika'da Chicago Mercantile Exchange'de veya İsveç'te vergi ödemelerinde kabul edilmesi de gidişatı gösteriyor.

Yeni teknolojilerin manasını bilen bir idari altyapı olmadan, 21. yüzyıla geçilmez derken işte bunları vurgulamış oluyoruz. Wikipedia'ya Türkiye'den normal şartlarda erişmek mümkün değil. Ama az biraz web ortamını bilen herkes bu yasağı aşmanın ve erişmenin yolunu biliyor. Ama mahkemelerimizin ve kamu idaremizin Wikipedia'nın ne olduğunu bilmediğini, teknolojiden ve bu yeni çağın anlamının farkında olmadığını ilan ediyoruz.

Zira Wikipedia'dan sanki bir merkezi editörler kuruluna sahipmiş gibi makaleleri tashih etmesi istenmez. Sistemin özü, beğenmediğinizi kişisel olarak tashih etmenize dayanıyor. Bizim yaptığımızı Wikipedia'ya geçen yüzyılın Britannica'sı muamelesi yapmak. Yeni teknolojileri idrak edemediğimizi göstermek, ne olduğunu kavrayamadığımızı resmileştirmek ülkemizin nasıl algılandığı açısından da iyi değil.

20. yüzyıl merkezi otoritenin güçlü olduğu bir yüzyılsa, 21. yüzyıl ademi merkeziliğin ön plana çıktığı bir yüzyıldır. Bu teknolojik dönüşümün karakteri ademi merkeziliyettir. Ama Türkiye halen çok merkeziliyettir. Eğer bugün Wikipedia'nın işleyişini anlayamıyorsak, yarın blockchain teknolojisinin hayatımızı nasıl değiştireceğini de kavrayamayız demektir. 21. yüzyıl meselelerine 20. yüzyıl refleksi ile yaklaşamayız. Yönetim kapasitesi ve anlayışı 20. yüzyıldan kalırsa 4. sanayi devrimini de uzaktan izlemekle yetiniriz. Kamu idari reformunu yeniden gündeme alıp tasarlamakta fayda var.